

Preferencje partyjne we wrześniu

20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

CBOS ZREALIZOWAŁ

836

badania

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735

komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600

ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000

respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

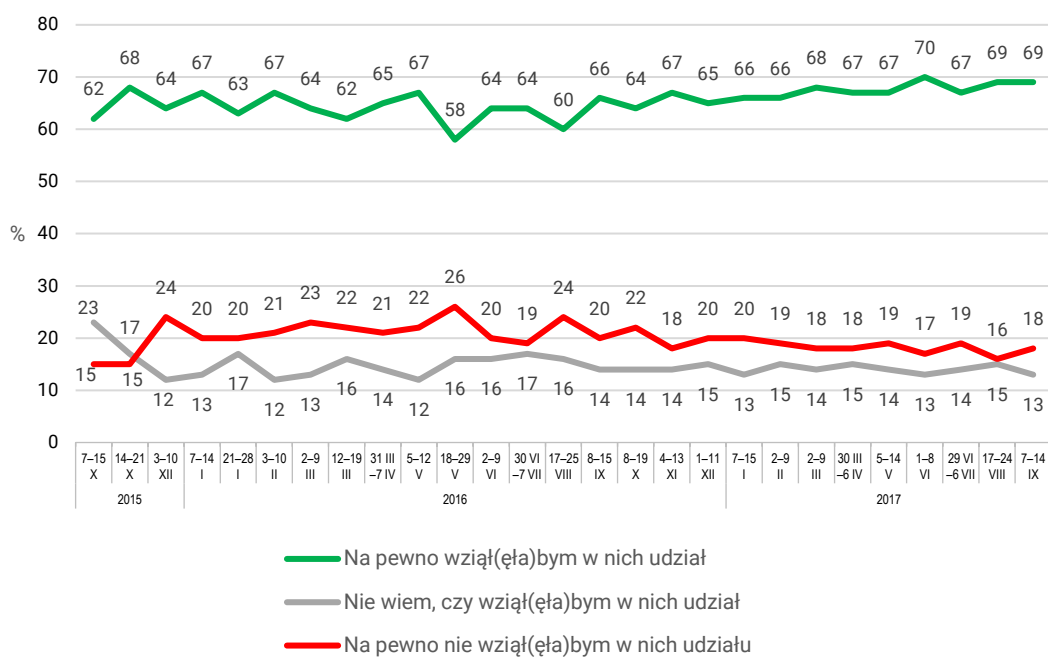
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00–236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w pierwszej połowie września, udział w nich wzięłoby, według własnych deklaracji, ponad dwie trzecie dorosłych Polaków (69%)¹, dokładnie tyle samo, ile przed niespełna miesiącem. Deklarowana frekwencja wyborcza utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie i jest bliska rekordowej – odnotowanej w czerwcu.

Jednocześnie nieco obniżył się odsetek respondentów niepewnych, co do swego udziału w ewentualnym głosowaniu (13%, spadek o 2 punkty procentowe), natomiast wzrosła liczba Polaków z góry wykluczających swój udział w wyborach (18%, wzrost o 2 punkty).

CBOS

RYS. 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?

* W październiku 2015 roku pytanie brzmiało: „Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach do Sejmu i Senatu, które odbędą się 25 października?”

** Z obliczeń wyłączone odmowy odpowiedzi

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (328) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–14 września 2017 roku na liczącej 985 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

We wrześniu największym poparciem politycznym Polaków cieszy się partia rządząca. Chęć głosowania na PiS zadeklarowało aż 44% potencjalnych uczestników wyborów, o 2 punkty procentowe więcej niż w sierpniu. To najlepsze notowania PiS po wyborach. Można dodać, że wrześniowy wynik jest o 10 punktów procentowych wyższy od najniższych notowań rządzącej partii zarejestrowanych w tym okresie (34%, w marcu i maju 2016 roku).

Na drugim miejscu z ponad dwukrotną stratą do lidera znalazła się PO, popierana przez 19% zdeklarowanych wyborców. W porównaniu z ubiegłym miesiącem liczba zwolenników PO minimalnie spadła (o 1 punkt procentowy). Po poprawie notowań w kwietniu i maju br. partia Grzegorza Schetyny ponownie traci.

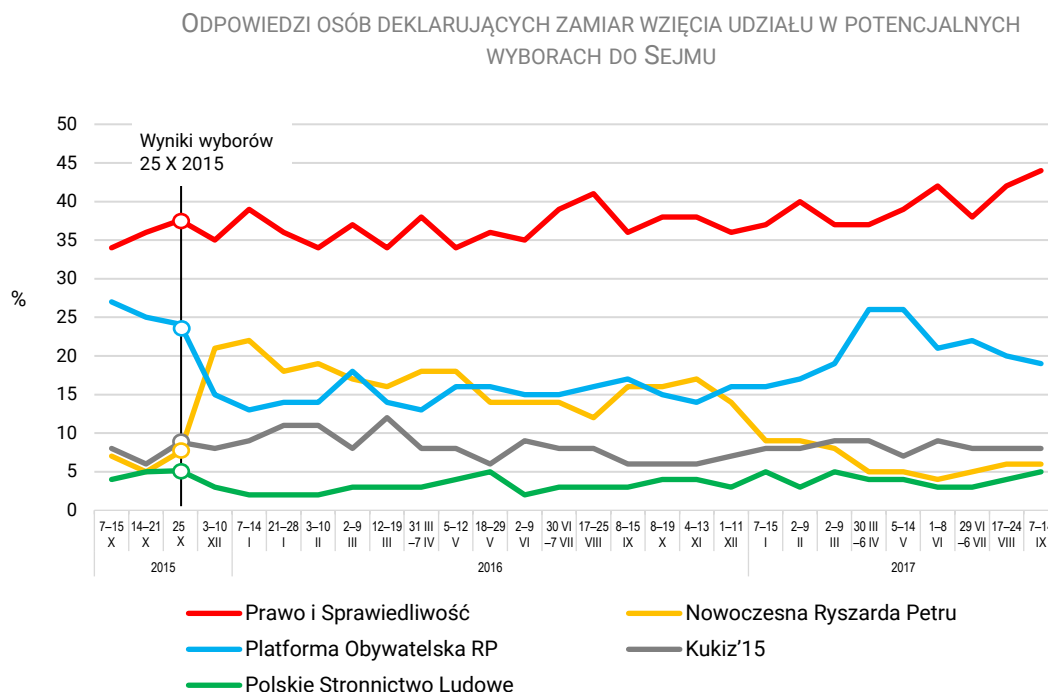
Na kolejnych miejscach znalazły się ruch Kukiz'15, mający wśród zdeklarowanych uczestników głosowania 8% zwolenników, oraz Nowoczesna, na którą chciałoby oddać swój głos 6% potencjalnych wyborców. W porównaniu z sierpniem notowania obu partii nie zmieniły się. Na granicy wyborczego progu znalazł się w tym miesiącu PSL popierany przez 5% głosujących (wzrost o 1 punkt procentowy).

Pozostałe ugrupowania nie zdołałyby wprowadzić swoich przedstawicieli do Sejmu. Zamiar poparcia SLD zadeklarowało 3% głosujących (spadek o 1 punkt procentowy), tak jak w sierpniu 2% zwolenników zyskałaby Partia Razem, 1% – ugrupowanie Wolność Janusza Korwin-Mikke.

Spośród osób chcących wziąć udział w wyborach 12% nie wie, na które ugrupowanie ewentualnie by głosowało. Odsetek niezdecydowanych wyborców jest taki sam jak w sierpniu.

CBOS

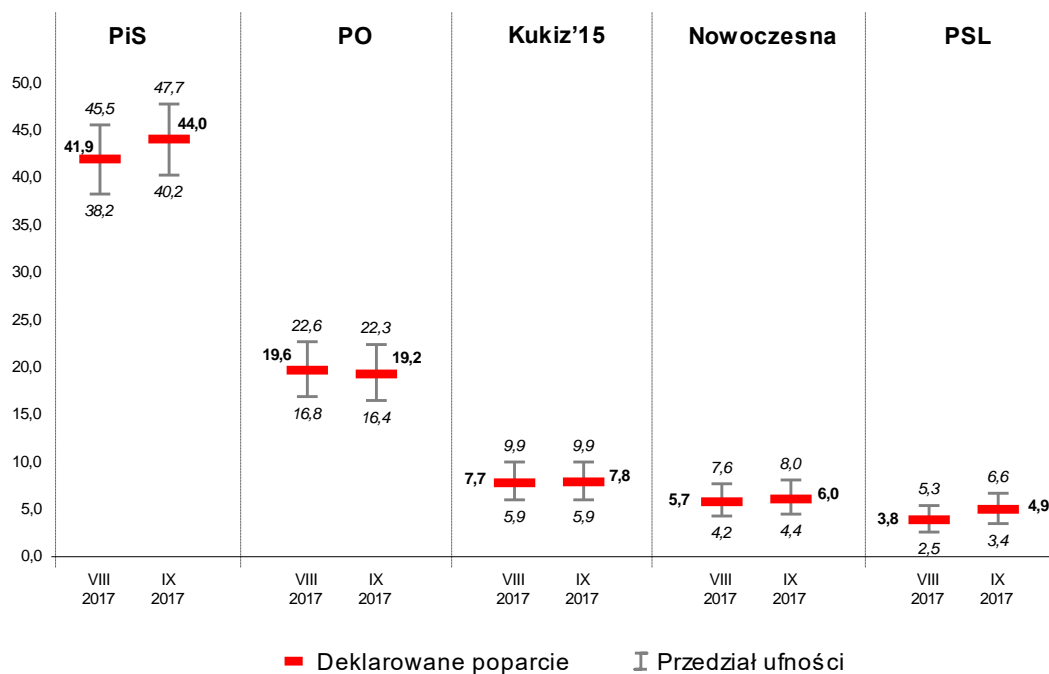
RYS. 2. Poparcie dla PiS, PO, Kukiz'15, Nowoczesnej i PSL

Zmiany w poparciu dla partii politycznych odnotowane między sierpniem a wrześniem są nieistotne statystycznie².

CBOS

RYS. 3. Poparcie dla PiS, PO, Kukiz'15, Nowoczesnej i PSL (w procentach)

² Stosowanie prób losowych umożliwia wnioskowanie o populacji dorosłych Polaków oraz pozwala na określenie skali błędu statystycznego naszych oszacowań – więcej o naszej metodologii na stronie CBOS w zakładce: Badania: metody realizacji badań. Na rysunku 3 prezentujemy – z uwzględnieniem błędu statystycznego – wyniki, jakie w sierpniu i wrześniu br. uzyskało pięć ugrupowań mających obecnie szanse na wprowadzenie swoich przedstawicieli do Sejmu.

TABELA 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu, to na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących zamiar wzięcia udziału w potencjalnych wyborach														
	2015	2016					2017								
	Wyniki wyborów 25 X	17-25 VIII	8-15 IX	8-19 X	4-13 XI	1-11 XII	7-15 I	2-9 II	2-9 III	30 III - 6 IV	5-14 V	1-8 VI	29 VI - 6 VII	17-24 VIII	7-14 IX
w procentach															
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Polską Razem)	37,58	41	36	38	38	36	37	40	37	37	39	42	38	42	44
Platforma Obywatelska RP	24,09	16	17	15	14	16	16	17	19	26	26	21	22	20	19
Kukiz'15	8,81	8	6	6	6	7	8	8	9	9	7	9	8	8	8
Nowoczesna Ryszarda Petru	7,60	12	16	16	17	14	9	9	8	5	5	4	5	6	6
Polskie Stronnictwo Ludowe	5,13	3	3	4	4	3	5	3	5	4	4	3	3	4	5
Sojusz Lewicy Demokratycznej	7,55*	3	3	4	5	4	6	5	4	4	4	4	5	4	3
Wolność Janusza Korwin Mikke **	4,76	2	2	3	2	3	2	2	2	2	2	1	2	2	1
Partia Razem	3,62	3	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
Inna odpowiedź	0,87	1	2	<1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Trudno powiedzieć		10	12	11	10	12	13	12	12	10	10	13	14	12	12
Odmowa odpowiedzi		1	<1	<1	<1	1	1	1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
N=	15 200 671	618	648	603	686	738	694	671	690	719	688	710	653	700	683

* Wyniki dotyczące KKW Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni

** Do 8 października 2016 partia działała pod nazwą KORWiN: Koalicja Odnowy Rzeczypospolitej Wolność i Nadzieja, później jako Wolność (KORWiN), a od 1 kwietnia 2017 roku pod nazwą Wolność Janusza Korwin Mikke.

Deklaracje badanych wskazują na utrzymującą się wśród Polaków chęć partycypowania w procedurach demokratycznych, wciąż rekordowo wielu spośród nich chciałoby dać wyraz swoim poglądom i sympatiom politycznych w wyborach.

Trwa dobra passa rządzących – we wrześniu PiS osiągnął rekordowe poparcie ponad dwóch piątych zdeklarowanych wyborców. Od dwóch miesięcy obserwujemy w notowaniach rządzącej partii słaby trend wzrostowy.

Partie opozycyjne pozostają w defensywie. Oba najbardziej liczące się ugrupowania opozycyjne – PO i Nowoczesna – łącznie mają wynik daleko odbiegający od notowań partii rządzącej (25% wobec 44%), choć jeszcze niedawno ta różnica nie była tak znacząca. Liderzy obu tych ugrupowań najwyraźniej nie znajdują języka ani argumentów, dzięki którym umieliby przekonać do siebie wyborców. Na podstawie innych danych można jednak sądzić, że część osób krytycznie ustosunkowanych wobec rządzących nie udziela ugrupowaniom opozycyjnym poparcia, gdyż z różnych powodów w ogóle dystansuje się wobec partii politycznych w ich aktualnej postaci.

Opracował

Krzysztof Pankowski

TABELA 1

		Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?			Liczba osób
		Na pewno wziął(ę)by w nich udział	Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział	Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału	
		%	%	%	
Ogółem		69	13	18	985
Płeć	Mężczyźni	73	11	17	463
	Kobiety	66	16	18	522
Wiek	18–24 lata	66	20	15	76
	25–34	63	21	16	191
	35–44	64	15	21	184
	45–54	72	8	19	149
	55–64	74	10	16	178
	65 lat i więcej	74	9	17	207
Miejsce zamieszkania	Wieś	64	16	20	392
	Miasto do 19 999	74	13	13	140
	20 000 – 99 999	71	10	19	205
	100 000 – 499 999	74	11	15	140
	500 000 i więcej mieszk.	74	12	14	107
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	58	17	25	189
	Zasadnicze zawodowe	64	12	23	239
	Średnie	69	14	17	301
	Wyższe	82	10	8	256
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	84	7	9	104
	Średni personel, technicy	63	22	15	50
	Pracownicy adm.-biurowi	82	15	4	60
	Pracownicy usług	67	16	17	56
	Robotnicy wykwalifikowani	55	17	28	118
	Robotnicy niewykwalifik.	52	27	21	40
	Rolnicy	75	17	8	48
	Pracujący na własny rach.	80	14	6	47
	Bezrobotni	50	21	29	31
	Emeryci	75	8	17	244
	Renciści	60	14	25	70
	Uczniowie i studenci	72	14	14	29
	Gospodynie domowe i inni	65	11	25	87
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	84	9	7	118
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	56	21	24	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	67	16	17	279
	prywatnym gosp. rolnym	75	17	8	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	55	24	21	92
	Od 650 zł do 999 zł	63	13	24	125
	Od 1000 zł do 1399 zł	65	16	19	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	78	6	15	155
	2000 zł i więcej	85	8	8	220
Ocena własnych war. mater.	Złe	49	12	38	59
	Średnie	64	17	19	379
	Dobre	75	11	14	547
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	80	10	10	57
	Raz w tygodniu	76	11	13	402
	1–2 razy w miesiącu	56	19	25	148
	Kilka razy w roku	66	15	20	238
	W ogóle nie uczestniczy	65	11	24	130
Poglądy polityczne	Lewica	76	13	11	132
	Centrum	67	14	19	289
	Prawica	84	7	9	347
	Trudno powiedzieć	46	22	32	202

TABELA 2

		Na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?											Liczba osób
		Prawo i Sprawiedliwość (PiS) (wraz z Solidarną Polską i Polską Razem)	Platforma Obywatelska RP (PO RP)	Partia Razem	Wolność Janusza Korwin-Mikke	Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL)	Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD)	Kukiz'15	Nowoczesna Ryszarda Petru	Inna partia	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		44	19	2	1	5	3	8	6	1	12	0	683
Płeć	Mężczyźni	51	19	1	1	4	2	8	5	1	7	0	338
	Kobiety	37	20	2	2	6	3	7	6	0	16	1	345
Wiek	18–24 lata	30	14	3	6	3		15	5		24		50
	25–34	33	23	3	1	4	2	17	6		11		121
	35–44	38	23	1	1	5	3	9	8	1	10	1	118
	45–54	42	16	1	1	8	3	5	7		14	2	107
	55–64	56	15	1	1	6	4	5	4	2	8		133
	65 lat i więcej	53	21	2		3	3	1	5	1	11		154
Miejsce zamieszkania	Wieś	57	10	1	1	8	2	7	2		13		250
	Miasto do 19 999	32	30	2	2	7	4	7	3		11	1	103
	20 000 – 99 999	43	21	3	1	1	3	9	8	0	10	1	146
	100 000 – 499 999	39	23	1	1	3	2	9	8	2	12		104
	500 000 i więcej mieszk.	26	26	3	2		4	8	16	2	10	2	80
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	69	9			6	3	2	1		10		110
	Zasadnicze zawodowe	47	15			5	3	7	4	1	17	1	154
	Średnie	42	20	2	2	5	2	11	5	1	10	0	209
	Wyższe	31	26	4	2	4	3	8	11	1	10	0	209
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	31	5	2	2	2	9	13		9	1	87
	Średni personel, technicy	35	19	8			2	13	9	3	11		31
	Pracownicy adm.-biurowi	20	33		1	4	2	15	7		17	2	49
	Pracownicy usług	37	7	2	2	5		11			36		38
	Robotnicy wykwalifikowani	48	21			1	3	13	5		7	2	64
	Robotnicy niewykwalifik.	52	23					13	7		5		21
	Rolnicy	48	5		2	26	10	1			8		36
	Pracujący na własny rach.	38	18			5	2	15	10	6	6		38
	Bezrobotni	59	8		4			13			16		15
	Emeryci	51	18	1	0	3	3	4	6	1	13		183
	Renciści	67	13	2		8	4		3		4		42
	Uczniowie i studenci	15	21	6	6	4		11	9		27		21
	Gospodynie domowe i inni	65	14		1	10	2	3	1		4		56

TABELA 2 (cd.)

		Na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?										Liczba osób	
		Prawo i Sprawiedliwość (PiS) (wraz z Solidarną Polską i Polską Razem)	Platforma Obywatelska RP (PO RP)	Partia Razem	Wolność Janusza Korwina-Mikke	Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL)	Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD)	Kukiz'15	Nowoczesna Ryszarda Petru	Inna partia	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się		Odmowa odpowiedzi
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%		
Ogółem		44	19	2	1	5	3	8	6	1	12	0	683
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	30	26	3		4	3	10	9		14	1	99
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	38	23		2	5		16		2	15		43
	sekt. prywat. poza rolnict.	35	22	2	1	2	2	13	9	1	11	1	187
	prywatnym gosp. rolnym	45	7		1	27	8	2			9		42
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	58	13			8	1	3	4		10	2	50
	Od 650 zł do 999 zł	67	6			4	1	10	3		10		79
	Od 1000 zł do 1399 zł	50	12			9	1	10	6		11		104
	Od 1400 zł do 1999 zł	39	28	2		4	5	6	4	1	11		122
	2000 zł i więcej	35	25	4	3	3	3	9	8	2	9	1	187
Ocena własnych war. mater.	Złe	50	25			10		6			8		29
	Średnie	47	17	2	1	7	4	6	5	2	10	1	242
	Dobre	42	20	2	2	3	2	9	7	0	13	0	411
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	72	4			3		9			12		45
	Raz w tygodniu	54	13	1	0	6	3	6	3	0	13	0	306
	1-2 razy w miesiącu	39	23	1	1	7	3	7	6	1	11	1	83
	Kilka razy w roku	34	28	2	2	2	3	10	5	1	12	1	157
	W ogóle nie uczestniczy	19	31	5	3	5	3	9	21	1	4		85
Poglądy polityczne	Lewica	10	35	6	1	6	9	6	13	1	12		100
	Centrum	25	23	1	2	10	5	10	9	1	14	1	193
	Prawica	73	11	1	1	1		7	2	0	4	0	290
	Trudno powiedzieć	33	20	1	1	6		7	7		27		92